Кафтя М.А.

аспірант кафедри міжнародного обліку та аудиту
ДВНЗ «Київський національний економічний університет
імені Вадима Гетьмана»

Kaftia Maksym

Postgraduate Student at the Department of International Accounting and Auditing
Kyiv National Economic University named after Vadym Hetman

ТЕНДЕНЦІЇ ГЛОБАЛЬНОГО ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ У РОЗРІЗІ ВПЛИВУ НА СВІТОВУ БАНКІВСЬКУ ІНДУСТРІЮ

Кафтя М.А. Тенденції глобального економічного розвитку у розрізі впливу на світову банківську індустрію. Стаття присвячена важливим тенденціям розвитку світової банківської індустрії, серед яких – падіння доходності банківських активів і власного капіталу, а також зниження частки непроцентних доходів у загальних доходах банків та підвищення частки банківського капіталу у загальних активах. Серед іншого – і динамічна інтернаціоналізація як розширення міжнародної діяльності банків та її вихід за кордони держав базування. Вагомими мотиваційними стимулами інтернаціоналізації банківської діяльності є також концентрація і консолідація банківського капіталу. Не слід скидати з рахунків і динамічного розвитку регіональних сегментів євровалютних ринків та стрімкого розширення глобальних інформаційно-фінансових мереж. Ще однією важливою тенденцією є стрімке нарощування капіталізації банківських установ. В останні десятиліття спостерігається значне посилення на світовому ринку банківських послуг конкурентних позицій ісламського сегменту. Для кожного банку, що претендує на високий конкурентний статус на світовому ринку банківських послуг, актуалізується питання щодо вибору і реалізації ефективної стратегії інтернаціоналізації, від якої напряму залежить не тільки розширення клієнтської бази і залучення додаткового капіталу, але й зростання доходності банківських операцій і підвищення рентабельності інвестиційних капіталовкладень.

Ключові слова: банки, банківські послуги, банківські альянси, конкуренція, стратегія, капітал.

Кафтя М.А. Тенденции глобального экономического развития в разрезе влияния на мировую банковскую индустрию. Статья посвящена важным тенденциям развития мировой банковской индустрии, среди которых – падение доходности банковских активов и собственного капитала, а также снижение доли непроцентных доходов в общих доходах банков и повышение доли банковского капитала в общих активах. Среди прочего – и динамическая интернационализация как расширение международной деятельности банков и ее выход за пределы государств базирования. Весомыми мотивационными стимулами интернационализации банковской деятельности являются также концентрация и консолидация банковского капитала. Не следует сбрасывать со счетов и динамичного развития региональных сегментов євровалютных рынков и стремительного расширения глобальных информационно-финансовых сетей. Еще одной важной тенденцией является стремительное наращивание капитализации банковских учреждений. В последние десятилетия наблюдается значительное усиление на мировом рынке банковских услуг конкурентных позиций исламского сегмента. Для каждого банка, претендующего на высокий конкурентный статус на мировом рынке банковских услуг, актуализируется вопрос о выборе и реализации эффективной стратегии интернационализации, от которой напрямую зависит не только расширение клиентской базы и привлечение дополнительного капитала, но и рост доходности банковских операций и повышение рентабельности инвестиционных капиталовложений.

Ключевые слова: банки, банковские услуги, банковские альянсы, конкуренция, стратегия, капитал.

Kaftia Maksym. Trends in global economic development in terms of impact on the global banking industry. The article is devoted to important trends in the global banking industry, including: falling profitability of bank assets and equity, as well as reducing the share of non-interest income in total income of banks and increasing the share of bank capital in total assets. Among other things, the dynamic internationalization as a process of expanding the international activities of banks and its entry beyond the national borders of the parent companies through foreign and foreign participation of banks in the functioning of national banking systems. Significant motivational incentives for the internationalization of banking are also the concentration and consolidation of banking capital, as well as the objective economic needs of financing transnational activities. The dynamic development of regional segments of Eurocurrency markets and the rapid expansion of global information and financial networks should not be discounted. Another important trend in the internationalization of banking operations in the formation of the global financial order is the rapid increase in the capitalization of banking institutions. Meanwhile, there is a signifi-

cant increase in the regionalization of cross-border operations of banking institutions. In recent decades, there has been a significant strengthening in the global banking market of competitive positions of developing countries and countries with emerging markets, so we can not ignore such a trend as the dynamic development of the Islamic segment. The conditions of global economic development have a strong impact on the functioning of the global banking industry in the direction of scaling up and structural transformation of cross-border operations, diversification of banking products, increasing syndicated lending, the formation of highly capitalized banking alliances and holdings with national capital. At the same time, for each bank claiming a high competitive status in the global banking market, the issue of choosing and implementing an effective internationalization strategy is relevant, which directly affects not only the expansion of the customer base and raising additional capital, but also increasing profitability of banking operations and increasing return on investment.

Key words: banks, banking services, banking alliances, competition, strategy, capital.

Постановка проблеми. Світова банківська система демонструє понижувальну здатність, з одного боку, щодо масштабування пропонованих споживачам банківських операцій, а з іншого – забезпечення фінансової стійкості у разі настання непередбачуваних форм-мажорних обставин. Так, важливими тенденціями розвитку світової банківської індустрії в останні десятиліття є падіння дохідності банківських активів і власного капіталу, що є відображенням загального зниження ефективності їх використання.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблематиці міжнародного економічного (фінансового) порядку присвятили свої дослідження як зарубіжні, так і вітчизняні вчені: А.В. Ішханов, Т.С. Малахова, С.А. Ширинян, А.В. Гаврилин, В.В. Ускова, М.В. Тарасюк, О.О. Кошечев, З. Бжезінський, О. Білорус, Л. Бялашевич, С. Гантінгтон, Д. Лук'яненко, А. Поручник, Я. Столярчук, В. Смолянюк, Б. Ейченгрін, С. Ларрабе, Дж. Егню. Проте поза їхньою увагою залишилося узагальнення сучасних тенденцій, що впливають на світову банківську індустрію.

Формулювання завдання дослідження. Метою статті є узагальнення сучасних тенденцій, що впливають на світову банківську індустрію. Упродовж аналізованого періоду спостерігається також зниження частки непроцентних доходів у загальних доходах банків (з 35,3% у 1990 р. до 30,3% у 2017 р.). Це є свідченням значного загострення конкурентної боротьби банків за клієнтів, яке спонукає їх до диверсифікації пропонованих споживачам банківських продуктів та впровадження широкого спектру банківських інновацій з метою максимальної адаптації своїх корпоративних стратегій до умов глобальної конкуренції на ринку банківських послуг, ефективного управління інноваційними процесами та виходу на якісно новий щабель розвитку й функціонування.

Виклад основного матеріалу. Якщо у 1960-1980-х роках сукупні доходи світової банківської системи формувались головним чином за рахунок процентних доходів від традиційних депозитно-кредитних операцій, то в умовах фінансового глобалізму банки дедалі більшою мірою включаються у проведення операцій, котрі раніше проводили інші фінансові посередники. Йдеться насамперед про онлайн-торги, інтернет-банкінг, безкарткові розрахунки, реєстрацію прав власності, інноваційний лізинг, соціальні банківські інновації, поставку цінних паперів проти платежів, технологічні банківські інновації та інші види операцій, котрі суттєво розширюють базу непроцентних доходів банківської системи.

Ще одна важлива тенденція розвитку світової банківської індустрії останніх десятиліть – це підвищення частки банківського капіталу у загальних активах – з 8,6% у 2000 р. до 10,8% у 2017 р. Подібна динаміка є насамперед результатом нарощування акціонерної власності банківських установ багатьох країн світу, що здійснюється каналами реалізовуваних угод злиттів і поглинань за участі приватного акціонерного капіталу. Водночас спостерігається щорічне зменшення частки незабезпечених кредитів у загальних кредитних портфелях банківських установ. Якщо у 2000 р. вона становила 9,1% загального обсягу наданих банками кредитів, то у 2017 р. – лише 4,1%, що засвідчує підвищену увагу, яку банки приділяють ризик-менеджменту, управлінню активами і витратами, а також нарощуванню своїх конкурентних позицій на світовому ринку.

В останні десятиліття чітко окреслилися тенденції і закономірності розвитку світової банківської індустрії, що засвідчують її глибокі трансформаційні зміни у глобальну епоху. Насамперед слід відзначити її динамічну інтернаціоналізацію як процесу розширення міжнародної діяльності банків та її виходу за національні кордони держав базування материнських підрозділів через іноземну і зарубіжну участь банків у функціонуванні національних банківських систем.

Якщо у 1970-1990-х роках інтернаціоналізація була пов'язана із прагненням банків здійснювати високо-професійне банківське обслуговування зарубіжних підрозділів своїх клієнтів з числа багатонаціональних корпорацій, то сьогодні – забезпечувати диверсифікацію пропонованих споживачам банківських продуктів і послуг. Вагомими мотиваційними стимулами інтернаціоналізації банківської діяльності є на сьогодні також концентрація і консолідація банківського капіталу і викликане ними загострення конкурентної боротьби на національних ринках банківських послуг, а також об'єктивні економічні потреби фінансування транснаціональної діяльності.

Не слід скидати з рахунків і динамічного розвитку регіональних сегментів євровалютних ринків та стрімкого розширення глобальних інформаційно-фінансових мереж, що суттєво спростили процеси транскордонного переміщення банківського капіталу. Саме ці фактори стали потужним драйвером масштабування міжкраїнових і міжрегіональних переливів глобального банківського капіталу, які сформували матеріальну основу для глобальних відтворювальних процесів і вирівнювання економічних й інституційних умов функціонування банків у різних країнах світу. При цьому банківські установи, що володіють устале-

ними конкурентними перевагами, досвідом і фінансовими можливостями, здійснюють потужну експансію на зарубіжні ринки банківських послуг, забезпечуючи високу динаміку транснаціоналізації банківської діяльності, укрупнення фінансово-кредитних інститутів та посилення конкуренції у банківському секторі.

Характеризуючи діяльність іноземних банків на ринках приймаючих країн, слід відзначити їх зазвичай потужний позитивний вплив на динаміку макроекономічного зростання завдяки масштабному імпорту капітальних ресурсів, розширення внутрішньої ліквідної бази (особливо у періоди економічного спаду), притоку інвестицій й інноваційних технологій, а також формування конкурентного середовища банківської діяльності та забезпечення ефективного розподілу фінансової ресурсної бази. Однак, не слід скидати з рахунків і можливого негативного впливу іноземних банків на ринках приймаючих країн у формі поширення кризових інфекцій і зовнішніх фінансових шоків. Це особливо яскраво виявилось під час глобальної економічної кризи 2007–2010 рр., коли транскордонні потоки банківського капіталу стрімко зменшились у відповідь на поширення кризових явищ.

Як свідчить світовий досвід, логіка еволюційного розвитку інтернаціоналізаційних процесів у банківській сфері охоплює етапи виходу за кордон, розширення, консолідації й експансії на зарубіжні ринки [1, с. 7], кожен з яких характеризується специфічними організаційно-економічними, інституційними і регуляторними формами міжнародної діяльності банків. Про досягнутий на сьогодні рівень інтернаціоналізації світової банківської діяльності можна судити за показником консолідованої суми іноземних вимог банків, яка з 1983 р. до 2015 р. зросла з 14,4 до 18,6% глобального валового внутрішнього продукту з досягненням максимального значення у 22,1% у 2007 р. [2]. Своєю чергою, частка іноземних банків у світовій банківській системі зросла з 23% у 1995 р. до 47% у 2013 р. [3]; а частка кредитів, виданих суб'єктам господарювання банками-нерезидентами, – з 2,1% світового валового внутрішнього продукту у 1962 р. до 16,5% ВВП у 2015 р. [4]. Це засвідчує високу динаміку розвитку зарубіжних філіяльних мереж банківських установ та нарощування вартісних обсягів їх зарубіжних активів, що сприяє розвитку міжнародного банківського бізнесу, посилює конкурентну боротьбу на світовому ринку банківських послуг та активізує консолідацію банківського капіталу.

Ще однією важливою тенденцією в інтернаціоналізації банківських операцій в умовах формування глобального фінансового порядку є стрімке нарощування капіталізації банківських установ. Так, у період 2005–2014 рр. сукупні активи найбільших світових банків зросли більш ніж на 40%, а вартість активів 5 найбільших світових банків у глобальних активах банківської системи зросла з 43,7% у 1997 р. до 84,3% у 2013 р. [5]. Більше того, як показують дані, практично за усіма світовими регіонами (за виключенням Середнього Сходу і Північної Африки) у період 2005–2013 рр. відбулося зростання показника відношення активів Топ-5 найбільших банків до валового внутрішнього продукту країн. При цьому у Європі, Центральній і Південній Азії, Латинській Америці і у Карибському басейні дане зростання було забезпечено головним чином приростом активів іноземних банків,

тоді як у Східній Азії й Азійсько-Тихоокеанському регіоні – за рахунок приросту активів вітчизняних банків.

Цей тренд відбиває загальне посилення конкурентоспроможного впливу регіону АТР на глобальний ринок банківських послуг та зміцнення регіональної банківської індустрії. І це незважаючи на регуляторні зусилля національних і наднаціональних органів фінансового менеджменту і банківського нагляду, спрямовані на посилення стійкості світового банківського сектору і зниження ризикованості банківських операцій. Тобто є всі підстави стверджувати про наявність у глобальних умовах потужних стимулів щодо консолідації міжнародного банківського капіталу, здатного реалізовувати масштабні транскордонні операції, у тому числі на основі широкого застосування ефективних інноваційних, інформаційних, організаційно-економічних й управлінських технологій і методів ведення банківського бізнесу.

З представлених даних щодо динаміки іноземних вимог і зобов'язань банків випливає ще одна важлива тенденція глобалізаційної структуризації світової банківської індустрії. Це – значне посилення на світовому ринку банківських послуг конкурентних позицій країн, що розвиваються, та держав з новостворюваними ринками. Зміна лідерів світового банківського бізнесу значною мірою обумовлена як випереджальною динамікою макроекономічного зростання держав азіатського мегарегіону (порівняно з державами-лідерами), так і значно вищою стійкістю їх економік до впливу кризових явищ. Як показують дані, у рейтингу найбільших глобальних банків за вартістю активів до першої п'ятірки увійшли чотири китайських банки. Це – Industrial & Commercial Bank of China, China Construction Bank Corporation, Agricultural Bank of China та Bank of China, сукупна ринкова капіталізація яких на початку 2019 р. становила 917,5 млрд дол. США, капітал першого рівня – 1038,8 млрд, а активи – майже 13,7 трлн дол. Дана банківська група, що репрезентує так звану «велику четвірку» державних банків, сконцентрували близько 60% загальних активів валютно-кредитної системи Китаю і активно задіяні у фінансуванні різного роду інвестиційних проєктів.

Динамічні процеси фінансового глобалізму і діджиталізації економічних відносин відкривають економічним агентам різної національної належності безпрецедентні можливості щодо здійснення ефективної територіальної і галузево-секторальної дислокації свого фінансового капіталу, коли на тлі масштабного їхнього транскордонного руху відбувається активне проникнення цифрових технологій у різні сфери глобальної банківської індустрії. Дані засвідчують динамічне зростання вартісних обсягів операцій цифрового банкінгу – з 3,5 трлн дол. США у 2017 р. до прогнозних майже 10 трлн у 2023 р. У їхній структурі найбільша частка припадає на сегмент діджитал-платежів, вартість яких зростає за вказаний період з 3,2 до 6,7 трлн дол. США; далі йдуть операції персональних фінансів – з 306,6 млрд до 2,8 трлн дол. США та альтернативного кредитування – з 6,9 до 365,2 млрд дол. США.

При цьому прогнозовані темпи щорічного приросту вартості трансакцій цифрових платежів становитимуть у період 2019–2023 рр. 12,7% [6]. Це свідчить про динамічну цифровізацію банківських операцій, проникнення у сферу банківництва інноваційних технологій

обслуговування економічних агентів різної національної належності, а також значну диверсифікацію самих банківських продуктів у стратегічних цілях розширення клієнтської бази і підвищення ринкової конкурентоспроможності банківських установ. Інакше кажучи, спостерігається системне охоплення цифровізацією усіх сфер банківської діяльності, включаючи як внутрішні інновації щодо генерування якісно нових видів банківських продуктів, так і зовнішні, спрямовані на удосконалення діючих чи впровадження новітніх методів і технологій їх ринкового збуту, розвиток цифрової банківської інфраструктури, а також широке застосування у банківській практиці інструментів цифрового маркетингу, цифрового менеджменту, цифрового інвестування та інших видів операційної діяльності банків.

Незважаючи на те, що банківська індустрія традиційно репрезентує одну з найбільш консервативних сфер фінансової бізнес-діяльності, в останні десятиліття навіть вона зазнає інноваційних трансформаційних змін у напрямі активного розширення сегменту фінтек (FinTech – financial technology). Він являє собою систему стартапів, що залучають венчурне фінансування і спеціалізуються на впровадженні автоматизованих програмних сервісів та інноваційних технологій у фінансово-банківській сфері, здатних забезпечити значно вищу ефективність обслуговування клієнтів та нижчу трансакційну витратність фінансових сервісів. Висока динаміка розвитку фінтеху забезпечена, головним чином, стрімким зростанням глобального споживчого попиту на його продукти – від управління рахунками і активами, обслуговування кредитних і платіжних операцій до управління цінними паперами, здійснення мобільних платежів, забезпечення кібербезпеки, фінансування освітніх послуг і діяльності малого бізнесу, Інтернету речей і штучного інтелекту, послуг роботизованих консультантів і хмарних технологій, розподілених реєстрів і блокчейн та ін. Саме це стало потужним драйвером динамічного перетворення фінтеху в один з найперспективніших видів світової фінансової індустрії і найбільш привабливих об'єктів інвестиційних капіталовкладень. Тільки за період 2008–2018 рр. акумульований вартісний обсяг глобальних інвестицій у фінтех зросли з 930 млн [7, с. 98] до 111,8 млрд дол. США з найбільшим інвестуванням цієї галузі у регіонах Північної Америки (54,5 млрд, у тому числі 52,5 млрд – у Сполучених штатах Америки), Європи (34,2 млрд) й Азії (22,7 млрд відповідно).

Системна лібералізація світового фінансового ринку стала також потужною рушійною силою масштабної офшоризації банківської індустрії, що реалізується каналами видачі банківськими установами кредитів і приймання депозитів в іноземних валютах. Йдеться насамперед про скасування регуляторних обмежень на транскордонне переміщення капітальних ресурсів, запровадження режимів взаємної конвертованості національних валют різних країн, а також лібералізацію податкових, організаційно-економічних й інституційно-регуляторних умов банківської діяльності. У результаті банківські установи здобули вагомі конкурентні переваги, пов'язані з можливостями оперативної транскордонної передислокації своїх активів і зобов'язань у масштабах світової економіки.

Невід'ємним компонентом сучасного світового банківського бізнесу є нині синдикуване кредитування

транснаціональних банків, спрямоване на фінансування великомасштабних інвестиційних проєктів, що мають тривалий термін окупності, а отже – вимагають об'єднання кредитного капіталу кількох банків. Як показують дані, у період 2004–2018 рр. річний вартісний обсяг синдикуваного кредитування становив від 1,8 (у 2010 р.) до 5,1 трлн дол. США (у 2018 р.). При цьому спостерігаються чітко виражені країнові диференціації у співвідношенні міжнародного і національного сегментів синдикуваного кредитування: у той час як у США, Великобританії, Німеччині, Франції і Швейцарії міжнародні синдикувані кредити стабільно становлять від 50 до 90% їх загальних обсягів, то у Канаді, Японії й Індії лівова частка припадає на внутрішні кредити [8, с. 58].

Широка діджиталізація банківської діяльності стає потужною рушійною силою розвитку відкритого банківського обслуговування, здатного забезпечити не тільки його інноватизацію, але й значне розширення банківських екосистем. Останні включають набагато ширший перелік фінансових послуг, що можуть пропонуватись світовим споживачам з боку глобальної банківської системи. Відкрите банківське обслуговування дає також традиційним фінансовим установам широкі можливості щодо ефективного управління своїми власними операціями та стимулювання фінансових посередників до поглиблення співробітництва з традиційними банківськими установами. З другого боку, відкрите банківське обслуговування є потужним драйвером розбудови у глобальних координатах системи так званого прогнозованого банкінгу з причин володіння банківськими установами широкими інформаційними даними про своїх клієнтів. У такий спосіб здійснюється глибока інноваційна персоналізація і сегментування банківських клієнтів за такими критеріями як: рівень платоспроможного попиту, демографія, спосіб життя, цінності й інтереси тощо.

З огляду на це, загальносвітові тенденції розвитку національних і регіональних банківських систем дедалі більшою мірою детермінуються нарощуванням капіталізації банківських систем, що реалізуються у тому числі каналами злиттів і поглинань банків. Вони несуть у собі потужний «заряд» активізації міжнародного руху капітальних ресурсів у масштабі глобальної економічної системи, безпрецедентного підвищення їх мобільності, урізноманітнення форм кооперації банків і небанківських кредитно-фінансових організацій, зрощування страхового і банківського капіталу, зростання кількості банківських альянсів та суттєвої модернізації корпоративних стратегій банківського бізнесу. Як показують дані, у період 1985–2019 рр. було реалізовано майже 30 тис угод злиттів і поглинань у банківській сфері на загальну суму близько 5,5 трлн дол. США. При цьому динаміка банківських ЗіП у банківській сфері мають чітко виражений циклічний характер зі «сплесками» консолідації банківського капіталу у 1995 р. (1192 млрд) та 2009 р. (1295 млрд), що «вписується» у загальну історичну логіку циклічності світогосподарського розвитку та кризові періоди національних бізнес-циклів.

Слід також наголосити, що хвиля злиттів і поглинань банківського капіталу «прокотилась» економіками як держав-лідерів, так і країн, що розвиваються, і державами з новостворюваними ринками. Це відбиває по суті

як високий рівень міжнародної стандартизації банківської діяльності, так і усунення цілої низки інституційних, регуляторних й адміністративних бар'єрів у транскордонному русі банківського капіталу, дерегулювання національних ринків банківських послуг, їх динамічної діджиталізації та швидкого розвитку інформаційних технологій і систем комп'ютерного оброблення інформаційних даних. Саме вони забезпечили й суттєве підвищення загальної ефективності системи корпоративного управління, дедалі більшою мірою спонукаючи банки до розширення географічних меж своєї фінансової експансії на світогосподарську систему на основі реалізованих угод злиттів і поглинань.

Концентрація і централізація банківського капіталу каналами злиттів і поглинань є нічим іншим як інструментом інтернаціоналізації діяльності банків, зміцнення їх конкурентних позицій на світовому ринку банківських послуг, оптимізації трансакційних витрат банківського бізнесу, а також динамічного нарощування масштабів капіталізації бізнесу, генерування додаткових фінансових потоків та формування додаткової цінності для клієнтів. Саме консолідаційні процеси у банківській сфері на основі викуплення усіх активів і зобов'язань банків-об'єктів, купівлі їх акцій з метою отримання контрольних пакетів акцій та перетворення у дочірні підрозділи банків-поглиначів, а також придбання реальних банківських активів і непрямого поглинання способом переманювання клієнтської бази банків-конкурентів сформували потужні і висококапіталізовані транснаціональні банківські конгломерати. Останні за масштабами контрольованого капіталу суттєво перевищують капітал раніше існуючих банківських структур, а також справляють потужний інституційний і структурний вплив на країни базування своїх підрозділів, даючи широкі можливості економічним агентам щодо географічної реалокатії транснаціонального банківського капіталу.

Характеризуючи глобалізаційні тенденції трансформаційних змін світової банківської системи, не можна оминути і таку тенденцію як динамічний розвиток її ісламського сегменту. Його репрезентує банківський сектор з особливою формою організації фінансового бізнесу, що працює на безпроцентній основі і дотримується вимог шариату у веденні фінансово-банківської діяльності. Інакше кажучи, ісламські банківські установи кваліфікуються в якості ісламських не за

критерієм географічного походження їх капіталу, а за принципами здійснюваної операційної, депозитно-кредитної й інвестиційної діяльності.

У дослідженні глобалізаційних тенденцій розвитку світової банківської індустрії на особливу увагу заслуговує тіньовий банкінг, який в останні десятиліття отримав високої динаміки розвитку. Він кваліфікується як сукупність банківських операцій фінансових посередників, спрямованих на трансформацію ліквідності і термінів погашення фінансових зобов'язань та позбавлених при цьому доступу до ліквідності центральних банків і систем гарантування вкладів [9, с. 1].

Провайдерами таких операцій є звичайні фінансові компанії, хеджеві фонди і взаємні фонди грошового ринку, що реалізують операції із структурованими інвестиційними продуктами, комерційними цінними паперами, а також угоди РЕПО, кредитно-дефолтні свопи, мобільні платіжні системи і P2P платформи, позабіржові деривативи, позикові операції під заставу цінних паперів та інші складні структуровані фінансові продукти. З другого боку, тіньовий банкінг охоплює також широкий набір спільних операцій фінансових інститутів і ринків, що виходять за межі зони регулювання банківської системи, а саме: інструменти сек'юритизації, операції інвестиційних банків, іпотечних і кондучтних компаній, інвестиційних дивізіонів традиційних банків, спеціальних юридичних осіб та емітентів цінних паперів під сек'юритизовані активи [10, с. 51, 52].

Висновки. Узагальнюючи вищевикладене, відзначимо, що умови глобального економічного розвитку справляють потужний вплив на функціонування світової банківської індустрії у напрямі нарощування масштабів і структурної трансформації здійснюваних банками транскордонних операцій, диверсифікації банківських продуктів, збільшення обсягів синдикуваного кредитування, формування висококапіталізованих банківських альянсів і холдингів за участі капіталу різного національного походження. При цьому для кожного банку, що претендує на високий конкурентний статус на світовому ринку банківських послуг, актуалізується питання щодо вибору і реалізації ефективної стратегії інтернаціоналізації, від якої напряму залежить не тільки розширення клієнтської бази і залучення додаткового капіталу, але й зростання доходності банківських операцій і підвищення рентабельності інвестиційних капіталовкладень.

Список використаних джерел:

1. Ишханов А.В., Малахова Т.С., Ширинян С.А. Интернационализация крупнейших банковских структур в процессе глобализации финансового сектора. *Финансы и кредит*. 2011. № 34 (466). С. 7–12.
2. Consolidated Foreign Claims of BIS-Reporting Banks to GDP for World. URL: <https://fred.stlouisfed.org/series/DDOI121WA156NWDB> (дата звернення: 20.08.2020).
3. Percentage of Foreign Banks Among Total Banks for World. URL: <https://fred.stlouisfed.org/series/DDOI131WA156NWDB> (дата звернення: 20.08.2020).
4. Loans from Non-Resident Banks, Amounts Outstanding, to GDP for World. URL: <https://fred.stlouisfed.org/series/DDOI091WA156NWDB> (дата звернення: 20.08.2020).
5. 5-Bank Asset Concentration for World. URL: <https://fred.stlouisfed.org/series/DDOI061WA156NWDB> (дата звернення: 20.08.2020).
6. FinTech Worldwide. – Statista. – The Statistics Portal. URL: <https://www.statista.com/outlook/295/100/fintech/worldwide> (дата звернення: 20.08.2020).
7. Тарасюк М.В., Кошесов О.О. Інновації в глобальній цифровій фінансовій сфері: оцінка трансформацій. *Актуальні проблеми міжнародних відносин*. 2017. Випуск 131. С. 94–110.
8. Кузнецова Н.В. Ринок міжнародних синдикуваних кредитів в Україні: аналіз структури та динаміки розвитку. *Науковий вісник Ужгородського національного університету*. 2018. Випуск 19. Частина 2. С. 57–61.

9. Pozsar Z., Adrian T., Ashcraft A. Shadow banking. Federal Reserve Bank of New York Staff Reports, 2010. № 458.

10. Гаврилишин А.В., Ускова В.В. Дискуссионные аспекты понимания сущности теневого банкинга и его влияние на экономику и банковский сектор. *Economics*. 2017. № 6. С. 50–62.

References:

1. Yshkhanov A.V., Malakhova T.S., Shyrynian S.A. (2011) Ynternatsyonalizatsiya krupneishykh bankovskyykh struktur v protsesse hlobalyzatsyy finansovoho sektora [Internationalization of the largest banking structures in the process of globalization of the financial sector]. *Finance and credit*, no. 34 (466). P. 7–12.

2. Consolidated Foreign Claims of BIS-Reporting Banks to GDP for World. URL: <https://fred.stlouisfed.org/series/DDOI121WA156NWDB> (accessed 20 August 2020).

3. Percentage of Foreign Banks Among Total Banks for World. URL: <https://fred.stlouisfed.org/series/DDOI131WA156NWDB> (accessed 20 August 2020).

4. Loans from Non-Resident Banks, Amounts Outstanding, to GDP for World. URL: <https://fred.stlouisfed.org/series/DDOI091WA156NWDB> (accessed 20 August 2020).

5. 5-Bank Asset Concentration for World. URL: <https://fred.stlouisfed.org/series/DDOI061WA156NWDB> (accessed 20 August 2020).

6. FinTech Worldwide. – Statista. – The Statistics Portal. URL: <https://www.statista.com/outlook/295/100/fintech/worldwide> (accessed 20 August 2020).

7. Tarasiuk M.V., Koshcheiev O.O. (2017) Innovatsii v hlobalnii tsyfrovii finansovii sferi: otsinka transformatsii [Innovations in the global digital financial sphere: assessment of transformations]. *Current issues of international relations*, vol. 131, pp. 94–110.

8. Kuznietsova N.V. (2018) Rynok mizhnarodnykh syndykovanykh kredytiv v Ukraini: analiz struktury ta dynamiky rozvytku [The market of international syndicated loans in Ukraine: analysis of the structure and dynamics of development]. *Scientific Bulletin of Uzhhorod National University*, vol. 19, no. 2, pp. 57–61.

9. Pozsar Z., Adrian T., Ashcraft A. (2010) Shadow banking. Federal Reserve Bank of New York Staff Reports, no. 458.

10. Havrylyn A.V., Uskova V.V. (2017) Dyskusyonne aspekty ponymanyia sushchnosti tenevoho bankynha y eho vlyiane na ekonomiku y bankovskiy sektor [Discussion aspects of understanding the essence of shadow banking and its impact on the economy and the banking sector]. *Economics*, no. 6, pp. 50–62.